

popolnoma zmožen biti!“ In vendar se na ta paragraf živa duša ne ozira. Sedanja vlada imenovala je za Štajersko deželne šolske svetnike, katerih niti jeden ni slovenščine zmožen. (Čujte! na desni) če tudi živi na Štajerskem poleg 785.000 Nemcev 467.000 Slovencev, če tudi Slovenci 10.000 in Nemci pa le 12.500 vojakov dajo.

Za okrajne šolske nadzornike imenovali ste nam z malo izjemo možé, ki se vrlo malo brigajo za blagor narodne šole, pač pak jim je vedno pri sreci, kako bi slovenske otroke pomenčiti mogli. Pri tem ponemčevanju jih pa okrajni glavarji sami najkrepkeje podpirajo in to tako po Štajerskem, kakor tudi po Koroškem vseskozi.

Ravnateljstva in profesorska mesta oddajajo se redno tujcem kar po tihem, brez razpisa, tako v Mariboru kakor tudi v Ptuiju (kjer se sicer nahaja neka šola, ravnateljstvo njeno je pa kljubu temu na Dunaji). Prav nič boljše ni v Trstu, Gorici in Paznu, kamor ste nedavno poklicali vodjo iz Sterberga. Domače profesorje si prizadevate odpraviti iz dežel, njihova mesta pa s tujci nadomestiti, tako v Mariboru, Celji in Ptuiju kakor drugod. Dr. Vošnjak je leta 1881 v budgetni debati omenjal naslednjih dveh slučajev. V Mariboru je bila razpisana služba suplenta. Šest se jih je za njo oglasilo, ki so bili vsi slovenščine zmožni, dobil jo je pa nek žid (čujte! čujte! na desni), če tudi v Mariboru sami katoliki študirajo. V Trstu je bila razpisana profesorska služba, za katero je 43 suplentov prosilo; med temi je bilo 7 takih, ki so dokazali zmožnost v obeh deželnih jezikih in so bili že po 6 do 7 let suplentje. Službo je dobil najmlajši kompetent, ki je še le eno leto supliral, za to pa je bil domači učitelj pri baronu Depretisu. (Čujte! na desni). Tako se godi pod sedanjim naučnim ministrom. (Čujte! na desni). Domače sinove pošiljate nam večinoma na Hrvaško ali pa še bolj doli na jug k našim bratom; posamični med temi morajo biti po več let za suplente, zgodilo se je pa že tudi, da so izprašani učitelji morali brez službe grenke čase preživeti. Že nastavljene profesorje podili ste nam iz enega kota države v drugega, in za to, ker so imeli zadosti poguma da so se javno za Slovence pripoznali in so za svojo narodnost delali. Če bi si visoka vlada prizadevala, da nam tujcev tedaj pošlje, kedar bi se ti že dobro slovenščine naučili, bi mi veliko manj proti temu ugovarjali. Kot davkoplačevalci, ki komaj še dihamo, in kot avstrijski državljani moramo jako slovesno takim krivicičnostim cesarske kraljeve vlade ugovarjati.

V najnovejšem času izmislili ste si še celó neko pripravnico za bodoče gimnazijalce, le da se slovenski učencev za eno leto zakasni.

Če bi bil naučni minister vpeljal tudi po Štajerskih srednjih šolah paralelke, kakor so bile sklenjene v državnem zboru, bi to leto za slovenske učence ne bilo zgubljeno.

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Kako kravi in teletu prvi čas po porodu in mej sesanjem streči do odstavljenja.

Krava in tele, zlasti prva, sta prvi čas po telitvi marsikaterim boleznim izpostavljena; kajti pri kravi velja sedaj, da si zopet opomore, ker je več ali manj vselej oslABLJENA. Do poroda so razni soki in redilne snovi stekale se k porodnim organom, da je ondi zaprti mladič mogel živeti in rasti. Sedaj po porodu pa to naenkrat preneha. Redilne snovi ne dohajajo več k maternici, ampak so naenkrat napotene k vimenu, da ondi mleko narejajo, katero je sedaj mladiču potrebno, dokler toliko ne vzraste, da je sposoben za drugo in sicer za trdo krmo. Vrh tega so brejeje kravi porodni organi se močno razširili in zlasti pri telitvi se raztegnili. Po porodu se zopet skrčijo, da zadobijo svojo prejšnjo naravno lego in podobo nazaj. Jednako vršijo se pri porojenem teletu marsikateri premembe: iz maternega telesa prinese na svet v črevih razne tvarine, katerih se mora hitreje ko mogoče iznebiti, da zdravo raste naprej. Takšne tvarine so: žolč, zleza, črevji soki, telečja smola imenovani. Teh tvarin se mora tele očistiti. Dalje mora teletu popek, skoz kateri je poprej kri od matere na tele prehajala in tudi heanje telečje v heavnik odtekalo, se zapreti in zaceliti. Ni čudo tedaj, ako se kmalu po porodu prikažejo marsikateri bolezni, zlasti, če so se uže poprej pozročile, ko je krava še breja hodila. Zato je treba tukaj posebno paziti, da se takšnim boleznim za časa v okom prihaja in dela na to, da se kravi nareja mnogo in dobrega mleka in tako mladič vrasča v krepko in zdravo plemensko žival.

Najbolji pomoček tukaj pa je prava postrežba kravi hitro po telitvi. Prvih deset do štirinajst dni po telitvi naj krava kolikor najbolj mogoče pri malem živi. Star pregovor pravi: plemenska žival hodi štirinajst dni pred porodom in štirinajst dni za porodom pri slami t. j. pičlo krmijena. Zato kaže uže pred telitvijo kakih štirinajst dni kravi pičlo, malo polagati, da je tako na vse pripravljena, kar bi jo utegnulo vsled poroda zadeti. Navadno pa delajo ravno narobe. Ko so nekaj časa slabo stregli brejeje kravi, začnejo naenkrat proti telitvi močno polagati, da bi zamujeno popravili in pouzročili, da bi krava veliko dojila. Nasledki temu so pa rado: telečja in pa mlečna

mrzlica, vnetje maternice in vimena, da marsikatera žival pogine ali se tako pokvari, da ni ne za mleko pa ne za pleme.

Teletu se pusti prvo mleko od krave, ki je rumenkasto, gosto in žarko in se sploh mlezva imenuje. Ima v sebi to lastnost, da napravi teletu mehko čiščenje, da odpravi iz čreves te-lečjo smolo in zabrani torej, da ta v živali vreti ali gnjiti ne začne. Da tedaj mlado tele prav vzrejamo, privoščiti mu moramo prve štiri tedne mleko od matere. V to svrbo puščamo tele k kravi, da samo sesa, ali pa je z mlekom napajamo iz posode, latvice ali vedrice. V prvem slučaju dajemo teletu na prosto, da zahaja k materi in sesa kolikor hoče. To je se vé precej lahka reč, pa ima to sitnobo, da ni reda: kajti enkrat se tele preveč nasesa in pogreša potem dalje časa hrano in pijačo, drugič pa zopet nič ne sesa in mleko potem kravo tišči, ako je do čista ne izmolkemo. V drugem slučaju pa tele blizu matere za vrstico privežejo in ob določenih urah sesat spustijo. Sprva puščajo tele po šestkrat na dan k materi sesat, v drugem in tretjem tednu samo po štirikrat in štrtem samo trikrat. Zaostalo mleko se čisto pomolze ali podoji. Tukaj je se vé pravi red, vendar dela in truda je veliko. Zato svetujejo drugi, naj teleta namolzeno mleko in latvice pijejo. Pri tem ravnanju spravijo tele hitro, ko je od krave bilo do čista oblizano, proč od nje, najbolj v drug hlev, da ne pride več z materjo v dotiko in se popolnem odstavi. Mleko nadojeno se vlije v latvico. Strežaj pokaže teletu prst iz mleka, tele misli da je prst kravji sesek in začne sesati ter kmalu okusi mleko in se tako precej navadi piti. Vsaki teden se daje na ta način teletu popiti prvi teden dva do tri litre na den in potem vsaki teden do štrtega eden liter več.

(Konec prihodnjic.)

Gruške povrtnice.

III. Te so žlahtne gruševе sorte, ki večidel le v zavetnih legah, v krepki, globokoprstni in obdelani zemlji prospevajo in se v visoka pa tudi pritlična debla vzrediti dajo. So večidel gruške namiznice prve vrste.

1. Gruška Bergamaščanka. (Winterbergamotte.) Ima okoli 30 raznih imen. Sad je debel, podolgovat, zelen. Meso je topljivo, zelo okusno in dišavno. Trgati se ne sme rano. Trpi do decembra in januarja. Je izvrsten zimski sad prve vrste. Drevo raste piramidi podobno, je rodovitno, doseže srednjo velikost, zahteva pa dobro in obdelano zemljo in zavetno stališče, drugače postaja sad marogast in okamnel.

2. Gruška žolta Rimljanka. (Rö-mische Winterbirne.) Razločuje se od prejšnje zelene le po žoltem in debelejšem sadu. Trpi

do decembra in januarja. Je izvrstna namizna gruška, ki je od zelene bolj obrajtana.

3. Gruška prižasta dinjka. (Melonenbirne.) Razločuje se od zelene po žoltilh prižah, ki se po dolgem sadu in po perji vlečejo. Sad je prežlahtnega okusa in dobrote, kakoršne je prejšnja sorta, trpi do novega leta. Izvrstno pritlično ne visoko drevo. Drevo ne vzraste preveč visoko in je, če vse v sadji, prava krasota na vrtu.

4. Gruška zelena maslenka. (Winterbutterbirne.) Ima celo kopo raznih imen. Razločuje se od zelene Bergamaščanke po belkasto-zelenem sadu, ki pa ni ravno preveč dišavnega okusa. Ima razraščene narazen štrleče veje. Vendar pa je prav dobra zimska gruška z maslovitim mesom prve vrste. Trpi do decembra. Drevo je srednje velikosti, obilno rodi in je bolj za sadovnjake, kakor pa na polje primerna. (Konec prih.)

Sejmi. 16. marcija: Zdole, 17. marcija: Hollenegg, Lemberg, Cmerek, Rečica, Terbovlje, Podčetrtek.

Dopisi.

Iz Lembaha. (Vesela svečanost) se je v nedeljo dne 1. sušca t. l. vršila. Obče spoštovani g. Franc Robič, posestnik in župan v Lembahu, je s svojo blago ženo dne 23. febr. zlato poroko obhajal. Ob tej priložnosti so svitli cesar njemu zaradi raznih njegovih zaslug srebrni križec s krono milostljivo podelili. Preblagi njegovi otroci in prijatelji so pa želeli in prosili, da se naj ta svečanost javno in slovesno obhaja. In tako se je tudi zgodilo. Gg. učitelji so šolarje v petji pridno vadili in šolsko poslopje primerno okinčali. Po službi božji je veliko častilcev v Lembahu ostalo in se te redke svečanosti udeležilo. Ob 10. uri se pripelje gospod c. kr. okrajni glavar baron Hein, ki je v svoji celi paradni obleki v šolo stopil in zasluge g. Franca Robič-a lepo razlagal v nemškem in slovenskem jeziku in sicer v slovenskem tako izvrstno, da smo se čudili in nas je močno razveselilo. Po govoru je glavar v imenu svitliga cesarja g. Robiču križec na prsa pripnel. Odlikovani gospod se v kratkih milih besedah zahvali za čast in prosi glavarja, ponižno zahvalo naznaniti svitlemu cesarju. Nadučitelj g. Rošker se v imenu srenjskega odbora okrajnemu glavarju zahvali, ki je odlikovanca svitlemu cesarju priporočil. Pred in po govorih so otroci primerne pesme prav lepo peli, ki so potem od odlikovanega gospoda piti in jesti dobili. Pri skupnem obedi je g. Franc Robič v svoji ponižnosti večkrat omenil, da ni zaslužil tolike časti. Toda dobro vemo, da je vsakako vreden najvišjega odlikovanja in naj se